

Johansen-familien

Takket være mange beretninger og anekdoter fortalt af de gamle i familien, ved vi en del om Johansen familien. Disse historier er sikkert blevet fortalt igen og igen, når familien mødtes til forskellige sammenkomster. At nogle af dem er blevet bedre hen ad vejen og at der er blevet pyntet lidt på, er der nok ingen tvivl om. Noget er blevet dramatiseret.

En del er blevet gengivet i aviser, bladet og tidsskrifter, andre er blevet fortalt til en mikrofon. Og andre er blevet skrevet ned til familiens eget brug. Min Oldefar Hans Urban blev interviewet til Politiken, da man "opdagede" Hammelvognen 40 år efter den var blevet til.

Hans børn sønnen Johannes og datteren Julie har også fortalt om vognen. Det samme har både børnebørnene Gudrun og Børge. Edith, endnu et barnebarn, samlede i mange år avisartikler om vognen. Og blandet med beretninger om Hammelvognen kom beretninger om Urban selv.

En dag i 1972 bad min mor sin mor Ingeborg om at fortælle, om sin barndom, sin ungdom og sit liv i øvrigt om "gamle" dage. Og det gjorde hun så til min mors båndoptager, og det blev til en rigtig fin optagelse.

Føromtalte Gudrun og Urbans niece Lydia - kaldet tante "Nytte" - har skrevet deres versioner af, hvordan det var med Johansenfamilien før Hans Urban; om dennes forældre og bedsteforældre. Disse gamle beretninger har været en stor hjælp, når jeg skulle finde faktiske oplysninger i diverse arkiver.

Med disse indledende ord kan vi kaste os ud i beretningen om familien Johansen. Vi begynder langt væk fra Danmark til Ukraine til byen L'viv.

Johan Malchia og Anne Marvig Min mors morfars farfar og farmor

Hans Urbans farfar hed Johan. Det første skriftlige vi har om ham er fra Odense fra 1816, og her bliver han kaldt Johan Malchina. Da han døde 1853 hed han Johan Magina.

Men måske hed han slet ikke Johan, men Joan.

Og måske hed han hverken Malchia eller Magina, men Margovitch, eller noget helt andet. Vi kalder ham Johan Malchia.

Johan Malchia blev født omkring 1776, langt fra Danmark i byen Lemburg som i dag hedder L'viv.

Denne smukke gamle by blev grundlagt 1256. Fra 1349-1772 var den polsk, fra 1772-1918 var den underlagt Østrig i det, der blev kaldt kongeriget Galicien. Fra 1918-1991 var byen og Ukraine en del af Sovjetunionen. Under 2. verdenskrig var byen besat af Hitlers Tyskland. Ukraine blev en selvstændig stat i 1991 og i dag er Lemberg eller L'viv en af de vigtigste byer i det vestlige Ukraine. Byen ligger ikke så langt fra grænsen til Polen og den store polske by Krakow. Byen har flere navne: L'viv på ukrainsk, Lemberg på tysk, Lwów på polsk og L'vov på russisk.

Byen har igennem tiderne været en af de vigtigste byer mellem Sortehavet og Østersøen - mellem syd og nord og mellem øst og vest.

Den har været sammensat af flere forskellige befolkningsgrupper. Der var flest polakker, som var romersk katolske, næststørste gruppe var jøder, og et mindretal af ukrainere, som var græskkatolske. En stor del af de jødiske indbyggere omkom under 2.verdenskrig.

Om Johan var det ene eller det andet ved vi ikke. Han kan godt have været jøde. Johan Marius og Hans Urban Johansen - hans børnebørn - kunne godt ligne jøder på de billeder vi har af dem. De gamle i vores familie Gudrun og Lydia har fortalt, at der var noget fransk over Johan, måske havde han haft en fransk kone.

I følge dem kom han på en eller anden måde ind i kejser Napoleon den 1.'s hær. 1812 begyndte Napoleons krig med Rusland, og Johan var med. Felttoget mod Rusland gik fint i starten. Napoleons hær slog den russiske hær flere gange og hæren kom til sidst helt til Moskva. Men så blev det vinter.

Russerne brændte Moskva ned og Napoleons hær sultede. Og så måtte de drage tilbage til Europa. Undervejs blev de overfaldet af russerne.

Som mange andre flygtede Johan fra hæren. Det kalder man at desertere, og straffen, hvis man blev fanget, var døden ved skydning. Johan sprang i en flod, måske var det Donau, han blev opdaget, og der blev skudt efter ham, han blev ramt i øret, men han svømmede videre og nåede over floden. Og så flygtede han videre op igennem Europa og kom til sidst til Danmark.

Gudrun og Lydia mener, at han blev gift og boede i Jylland. Det har jeg ikke kunnet finde dokumentation for. Men kirkebogen fra Sankt Knuds Kirke i Odense beretter om følgende: Den 14.december 1816 blev daglejer Johan Malchia gift med Juliane Dorthe Knudsdatter. Johan har nok enten været romersk eller græsk katolik eller måske jøde. Uanset hvad skulle han konvertere til den protestantiske lutherske kirke.

I november 1817 fik de en søn, der hed Knud Malchia. Han blev døbt i Vor Frue Kirke. I kirkebogen står der at familien boede i Skræppestræde. Den 9. april 1820 døde Johan's kone Juliane Dorthe Knudsdatter, og hun blev begravet fra Vor Frue Kirke.

Johan var nu blevet enkemand med sin lille søn Knud.

Men så mødte han Anne Marvig, og hun blev hans kone året efter den 4. juli 1821. Anne

var født i Odense 1783 og her er historie om hende og hendes aner og familie.

Carsten Marvede og Pernille Wilhelmsdatter

Min mors morfars farmors farfar og farmor

Anne Marvigs farfar og farmor

Carsten Marvede og **Pernille Wilhelmsdatter** blev gift den 13. oktober 1744 i Vor Frue Kirke i Odense.

Carsten var soldat og musketer.

De boede i Sankt Jørgens Gade vejen som fører til Nyborg.

5 år senere i 1749 var Kong Frederik den 5. på besøg i byen. Det foregik i karet med en række soldater foran og efter. Foran slottet i Odense blev der arrangeret en stor troppeopstillinger. Og da kongen rejste igen var der stor parade foran Vestre Port. Der eksisterer flere tegninger fra kongens besøg i Odense med masser af soldater. En af disse soldater var Carsten. Tegningerne viser også lidt om hvordan byen så ud.

Carsten og Pernille fik flere børn. Mindst 2 af dem døde som små i 1745 og 1746.

I 1750 fik de en søn, som fik navnet Carsten ligesom sin far. (Fra nu af kalder vi sønnen Carsten Marvede junior og hans far Carsten Marvede senior)

Familienavnet var i begyndelsen Marvede, som med tiden blev til Marvig. En landsby på Møn hedder Marvede. Måske var Carsten herfra. (Mit gæt.)

En vejviser fra Odense 1761 meddeler at Carsten var født omkring 1702, men der står ikke noget om, hvor han blev født.

Carsten Marvede (senior) og hans familie boede i en periode i Killerup en landsby lidt sydøst for Odense. (I dag er landsbyen en del af Odense. Nærmest nabo er Syddansk universitet og Bilka).

I 1761 boede de i Sankt Jørgens Gade - ved Piente Dam i det centrale Odense.

Hvornår Pernille døde ved vi ikke, men Carsten Marvede (senior)døde i november 1769. I kirkebogen for Vor Frue sogn står der at han var spillemand og fattig.

Carsten Marvede (Marvig) og Lisbeth Christiansdatter

Min mors morfars farmors forældre

Carsten Marvede (junior) blev som nævnt født i 1750. Han blev døbt i Vor Frue kirke den 15. maj samme år.

Han kom i lærer som handskemager den 24. juni 1763 og blev svend 5 år senere den 26. juni 1770. Men han var ikke handskemager hele livet.

Den 16. januar 1777 blev Carsten (junior) trolovet med **Lisbeth Christiansdatter** i Sankt Knuds Kirke. De blev gift 13. april samme år og kirke.

Carsten (junior) og Lisbeth fik en række børn. Endnu en der hed Carsten (junior 2), Anne, Frideriche, Peder og Christiane.

Familien boede i Odense, i 1787 i Overgade, 1801 i Sankt Jørgens Gade, 1819 da Lisbeth døde i Overgade. Carsten boede i 1834 på fattiggården.

Som nævnt tidligere var Carsten ikke handskamager hele livet. Ved en folketælling 1787 var Carsten vægter. I 1801 var han daglejer. Og da Lisbeth døde i 1819 står der om Carsten han var afskediget vægter. Det kan være han var blev for gammel til at være vægter. Folketælling 1834 fortæller at Carsten var enkemand og almisselem, altså så fattig at han var afhængig af andre hjælp.

Lisbeth døde den 13. maj 1819 og blev begravet fra Vor Frue Kirke den 17. maj. Carsten døde den 25. september 1834 og blev begravet den 29. september.

Johan Malchia (Magina) og Anne Marvig

Min mors morfars farfar og farmor

Anne Marvig blev født i Odense i 1783. Hun blev døbt i Vor Frue Kirke i Odense i februar 1783.

Anne var 38 år og tjenestepige, da hun blev gift i samme kirke den 4. juli 1821 med 45 årige enkemand og daglejer Johan Malchia.

Anne fødte året efter, i 1822 den 4. september en søn som ved dåben fik navnet Johan Peder Malchia.

Senere blev han kaldt Johan Peder Johansen.
Det var deres eneste barn.

Far Johan Malchia (Magina) var murhåndlanger eller murerarbejdsmand. Familien boede i Skræppestræde i det centrale Odense.

Gudrun og Lydia har fortalt at Johan Malchia (Magina) en dag mødte en meget fornemt fransk officer på havnen i Odense. Var det fortiden som indhentede ham? Han var jo deserteret fra den franske hær. Vi ved det ikke.

Johan Malchia (Magina) døde den 20. juli 1853, 77 år gammel i Odense og blev begravet fra Vor Frue kirke den 23. juli. I kirkebogen står der at han var født i Lemburg, Gallizien.

Anne døde i 1858, 81 år gammel den 28. januar og blev den 2. februar begravet fra Vor Frue.

Johan Peder Johansen

Min mors morfars far og mor

Johan Peder Malchia Johansen blev født i Odense den 4. september 1822 og døbt i Vor Frue Kirke den 7. september 1822.

Han blev koppevaccineret 12. juli 1823 af læge Buckholz.

Den 2. oktober 1836 blev han konfirmeret i Vor Frue kirke. Hans kundskaber var "udmærket godt", og hans opførsel var "mådeligt godt". Han kom i lære som væver og dette erhverv mestrede han hele sit lange liv.

Han blev gift 1844 med Ane Marie Steen fra Ærø. Så nu skal vi lige en tur til Ærø og høre mere om Ane Maries aner på denne ø.

Peder Christensen Pilegaard og Cathrine Gribels (og hertugen af Ærø)

Min mors morfars forfædre på Ærø.

Christian den 4. havde en fætter, som var hertug af Ærø. Hertugen - Christian af Gottorp - var ikke gift og måtte heller ikke gifte sig. I alle fald ikke under stand. Men den egentlige årsag var nok, at han i sine unge år havde være medlem af en meget fornem kirkelig orden, med stor politisk magt i Strassburg. Hvis et medlem af denne orden vil gifte sig, måtte han opgive sit medlemskab af ordenen. Det skridt vovede hertug Christian ikke at tage.

Men han fik en husholderske, der var lidt mere end husholderske. Hun hed **Cathrine Gribels**, født i Lytjenburg i Holsten omkring 1595. Udover at være husholderske for hertug Christian var hun hans "konkubine". En konkubine er en ældre betegnelse, med rødder i romerretten for en (fast) elskerinde eller frille. Hertug Christian og Cathrine Gribels levede som mand og kone under samme tag. De fik et barn sammen, og han sørgede godt for Cathrine og deres fælles barn datteren Sophie Hedvig.

Christian var hertug af Ærø fra 1622-1634. Han var ikke alene hertug af Ærø, han ejede det meste af øen. Alle bondegårde på øen var fæstegårde. Bønderne lejede jorden, og måtte enten levere arbejde, altså hoveri, eller give penge i skat til. Hertugen havde al magt på øen. Der var kun én over hertugen nemlig kongen, altså Christian den 4., hans fætter. Hertug Christian's far - Hans den yngre, var bror til kong Frederik den 2. Og de to Christianers farfar var kong Christian den 3.

Hertug Christian og Cathrine boede på det slottet Gråsten lige udenfor Ærøskøbing. Slottet bestod af 16 bygninger, med blandt andet smedje, kro. Men Hertugens bolig, et tidligere jagtslot var meget beskedent. Der var 3 værelser, en dagligstue (et gemak), en storstue og et kammer. Derfra udgik et forhus, også kaldet det lange hus, som

indeholdt køkken og vinkælder samt flere mindre værelser, deriblandt et barnekammer med en seng. Her boede lille Sophie Hedvig. I dagligstuen (gemakket) var der to senge - Hertugens broget malede og Cathrines af hvid fyrretræ. Storstuen blev brugt til møder om øens ve og vel.

Hertug Christians døde 1633 og straks efter gik arveforhandlingerne i gang. Hertug Christian havde ingen arveberettigede børn. Sofie Hedvig talte ikke med i den sammenhæng. Men både hun og mor Cathrine blev ikke forbigået. Hertugen havde inden sin død foræret Cathrine et stort hus i Ærøskøbing og øen Drejø, hvor hertugen havde holdt kaniner, og der skulle ikke betales skat for disse ejendomme. Huset i Ærøskøbing solgte hun og fik mange penge for det.

Sofie Hedvig blev senere gift med amtsskriver Jonas Weinstorff. Men det er en anden historie.

Efter hertugens død giftede Cathrine sig med hertugens kammertjener **Peder Christensen Pilegaard**, født omkring 1600. Peders far var **Christen Pedersen Pilegaard**, som var fæstebonde i Leby i den nordlige ende af Ærø. Christen blev født omkring 1580 og døde 60 år i 1640.

Peder slog sig ned som købmand i Ærøskøbing, og han og Cathrine levede så vidt vides ganske godt af de mange penge efter hertugen. Desuden fik Peder betroet gode stillinger i Ærø af en af de nye hertuger af Ærø. Stillinger, som sikkert også kastede lidt penge af sig.

Peder og Cathrine fik 3 døtre og 2 sønner. Den ældste af døtrene var Anne Marie. Hende skal vi følge. Cathrine døde i Ærøskøbing 1652 (56-57 år). Peder giftede sig herefter med Anne, en meget ung kone født 1634, samme år som Cathrine og Peders ældste datter Anne Marie. Vi ved ikke, hvornår de blev gift, men de fik 3 børn.

Peder døde 1674 (73-74 år).

Anne Marie Pedersdatter Pilegaard og Simon Christensen

Min mors morfars forfædre på Ærø.

Anne Marie Marie Pedersdatter - den ældste af Cathrine og Peders børn, blev født 1634 i Ærøskøbing. Den 8. juli 1651 blev hun gift med præsten Jørgen Dominicus Lauritzen, som var født 1619 i Sønderborg og søn af hofpræst Dominicus Lorentzen og hustru Agatha Hümkens fra Nordborg. Jørgen blev ordineret som præst i Odense i 1645, og blev sognepræst i Tranderup fra 1650. Anne Marie og Jørgen fik 3 børn sammen.

Christian, Agathe og Hans Heinrich

Kun 45 år gammel døde Jørgen 1664.

Den nye præst i Tranderup, **Simon Christensen** giftede sig med præsteenken Anne Marie, han arvede altså embede og enke fra den tidligere præst. Han var præst her fra 1664-1711. Simon blev født omkring 1640. Vi ved ikke hvor, men det har nok været på Sjælland for han blev student fra Fredensborg i 1661.

Fra 1678-1697 fik han også embede som provst. Jobbet som provst medførte, at han skulle sørge for lov og orden i sine sogne. I 1696 udsendte han et "mandat" om, hvordan folk i Tranderup skulle opføre sig:

Provsten Simon Christensen, påbyder for Tranderup, som det før var sket for Rise: at enhver husfader med sine, hver dag skal bede og synges før arbejde og før de går til sengs, bede for øvrigheden og det hele land; helligholde søn- og festdage, og afholde sig fra alt arbejde på disse dage; holde børn og tyende til fattig kirkegang; børn skulle understøtte deres gamle forældre; naboer leve fredeligt med hinanden. Bryllup og trolovelse må ikke højtideligholdes før eller under gudstjenesten, og kirkegangs koner må ikke skænke følget øl, mjød eller brændevin; tiende og afgifter skulle erlægges rigtigt; præstens medhjælper skulle assistere præsten i at overholde denne forordning.

Anne Marie og Simon fik 3 børn, Mette, Philip, og Cathrine.

Udover at være præst og provst havde Simon andre jern i ilden. 1695-1707 havde han fæstet vandmøllen i Borgnæs.

Anne Marie døde 1685 og blev begravet i Ærøskøbing 11.marts. Simon døde i 1771, 71 år gammel.

Mette Simonsdatter og Johan Jensen Groth

Min mors morfars forfædre på Ærø.

Mette Simonsen, Anne Marie og Simons datter, blev født i 1666 i Tranderup.

Mette blev gift med Johan Jensen Groth i 1687 i Tranderup.

Johan Jensen Groth blev født 17.januar 1661 i Assens på Fyn. Han far var **Jens Johansen Groth**, stadskaptajn i Assens, og han mor var **Anna Berthelsen**.

Johan blev uddannet som præst efter studier i København og Kiel. Det fortælles at Johans bror Berthel i 1687 skrev et brev til Jens Bircherod, bispeamanuensis (en ansat) hos biskop Kingo i Odense, hvor han bad ham gøre noget for hans lille bror, som trængte til en stilling.

Omkring 1690 blev Johan først kapellan (hjelpepræst) i Tranderup, hos sin svigerfar Simon og omkring 1687 blev han degn samme sted.

Senere, omkring 1699 fik han embede som degn i Rise sogn. Det var han så i mange år. Mette og Johan fik 2 sønner Simon 1687 og Jens født 1693, begge født mens Johan var kapellan i Tranderup.

I 1740 da var Johan blevet 74, så sognepræsten i Rise sogn, August Kuhlmann, sig nødsaget til at skrive til biskoppen: "*Embedet (degnes) bliver forsømt, med da degnen nu er gammel, vil han godt afstå kaldet til en anden, der vil give ham noget til ophold*".

Johan, den gamle degn fik så en ung student som medhjælper.

Johan døde 1747. Mette døde 6.oktober 1746.

Simon Johansen Groth og Riborrig Albertsdatter Sølle

Min mors morfars forfædre på Ærø.

Simon Johansen Groth, Mette og Johans ældste søn blev født 28.april 1687 i Tranderup. Han blev født kl. 7 i degneboligen i Tranderup.

Den 21. april 1713 blev han trolovet og senere gift med Riborrig Albertsdatter Sølle i Ærøskøbing. **Riborrig Albertsdatter Sølle** blev født 7.januar 1683 i Ærøskøbing. Hendes forældre var **Albert Hansen Sølle** og **Sophie Bertelsdatter**. Inden hun blev gift med Simon havde hun været gift med en Peiter Gommesen. Der var 2 piger fra dette ægteskab.

Simon var købmand og rådmand i Ærøskøbing. Simon og Riborrig fik 3 børn: Peiter, Mette og Albert. Riborrig døde i 17.januar 1739 og blev begravet 22.januar i Ærøskøbing. 5.maj 1744 giftede Simon sig med Margrethe Sophie Hansdatter Hjorth fra Stenstrup på Fyn.

Simon døde 1753 66 år gammel. Margrethe døde 1763.

Albert Simonsen Groth og Anne Michelsen Schytt

Min mors morfars forfædre på Ærø.

Albert Simonsen var søn af Simon Johansen Groth og Riborrig Albertsdatter Sølle. Han blev født 1725. Kun 14 år gammel døde hans mor Riborrig.

Den 17. december 1755 giftede Albert sig med **Anne Michelsen Schytt**. Anne var datter af **Mickel Jensen** og **Anne Nielsdatter**. Hun blev født i Ærøskøbing i 1733.

Albert var ligesom sin far købmand i Ærøskøbing. Albert og Anne døde begge i 1775 og næsten samtidig, og blev begravet sammen den 9. december 1755. Jeg har undre mig over dette med, at de blev begravet samtidigt. Måske havde de været ude for en ulykke eller en epidemi. Men jeg kan ikke finde noget om det.

Det efterlod sig 8 umyndige børn. Blandt andet datteren Anna som var 16 år.

Anna Albertsdatter Groth og Joseph Jensen Steen

Min mors morfars morfars forældre

Anna Albertsdatter Groth blev født den 8. maj 1762 i Ærøskøbing. Hun blev døbt i Ærøskøbing Kirke den 14. maj samme år.

Anna var 16 år da hendes forældre Albert og Anne døde. Fordi Anna og hendes 7 søskende var umyndige, skulle de have en formynder, som skulle sørge for børnene. Det blev først deres farbror Peiter Groth, men da han døde inden skiftet blev afsluttet blev det i stedet deres fætter - deres fasters søn - Johan Groth Clausen. Anna fik en arv på 2345 mark, men da hun ikke var myndig blev de ikke udbetalt med det samme.

Hun har nok været et godt parti, da hun blev gift den 29. november 1781 i kirken i Ærøskøbing med enkemand **Joseph Jensen Steen**, født omkring 1753. Han var fisker og sømand. Anna og Joseph fik 6 børn. De to yngste Bodil og Mikkel var tvillinger, født i 1799. Joseph døde på et tidspunkt mellem 1799 og 1803. Ved folketællingen i 1803 var Anna alene med sine 6 børn, som foruden Bodil og Mikkel var Jens, Magdalene, Joseph, Hedewig. Anna er i 1803 jordmoder.

Anna døde den 1. oktober 1830 og blev begravet den 11. oktober i Ærøskøbing.

Mikkel Steen

Min mors morfars morfar

Mikkel Steen blev født i 1799 og døbt sammen med sin tvillingsøster Bodil 6. november 1799. Mikkel blev konfirmeret den 3. marts 1815. Hans karakterer var kundskaber mådeligt, opførsel temmelig godt. Han blev gift med Egidia Weber.

Peder Lauritzen Weber og Ellen Catharina Pedersdatter Weber

Min mors morfars mormors forældre

Egidias forældre var **Peder Lauritzen Weber** født omkring 1732 og **Ellen Cathrine Pedersdatter** født omkring 1759. Peder var matros i sine unge dage.

Peder og Ellen blev gift 19. januar 1798 i Ærøskøbing. Det var 2. ægteskab for dem begge. Ellen havde 2 børn fra sit tidligere ægteskab med Bertel Erik Degn: Anna og Sidsel. Sammen fik Peder og Ellen 2 børn Egidia og Bertel. Peder døde 86 år gammel 1818. Ellen døde 78 år gammel i 1837.

Egidia Weber

Min mors morfars mormor

Egidia Weber Pedersdatter, blev født i 1799, og døbt den 18. januar 1799 i Ærøskøbing kirke. Egidia blev konfirmeret den 5. marts 1815. Hendes kundskaber *godt*, opførsel *meget godt*.

Mikkel Steen og Egidia Weber Pedersdatter

Min mors morfars morfar og mormor

Mikkel og Egidia blev gift i Ærøskøbing Kirke den 11. juni 1824. Han var ungkarl og 25 år, hun var 26 år. Mikkel var fisker og sømand.

Mikkel og Egidia fik mindst 2 børn Anne Marie født 1824 og Joseph 1837.

Ved folketælling 1845 levede både Mikkel og Egidia og deres søn Joseph af understøttelse. På det tidspunkt var Anne Marie rejst til Odense og er blevet gift med Johan Peter Malchia /Johan Peter Johansen.

Mikkel døde den 11. juni 1856 og blev begravet i Ærøskøbing den 16. juni 56 år gammel. Egidia døde den 1. oktober 1882 88 år gammel og blev begravet den 4. oktober i Ærøskøbing.

Anne Marie Steen

Min mor morfars mor

Anne Marie Steen blev født i Ærøskøbing den 5. juli 1824 og døbt samme år den 11. juli i Ærøskøbing Kirke. Hendes forældre var Mikkel Steen og Egidia Weber. Som så mange andre blev Anne Marie vaccineret mod kobber. Det skete den 3. maj 1825. Hun blev konfirmeret i Ærøskøbing kirke den 3. marts 1839. Hendes kundskaber var *temmelig gode*. Den 5. oktober samme år 1839 rejste hun til Kolding som tjenestepige.

Anne Marie Steen og Johan Peter Johansen

Min mors morfars forældre

Anne Marie og **Johan** blev gift den 4. maj 1844 i Vor Frue Kirke. Johan var væver og 22 år og Anne Marie var 20 år. Snart efter kom der børn i familien. Johan Marius blev født den 28. oktober 1844, Johanne i 1846, Christine i 1848, Hans Urban i 1851, Mathilde i 1854, Frederik i 1856, Laura i 1859.

I 1850 boede familien i Hunderup i udkanten af Odense. Lydia og Gudrun har fortalt at Johan i en periode drak sig beruset på vej hjem med ugelønnen.

I det hus, hvor de boede var der en brændevins-brænder, som også havde et værtshus. Johan afleverede en del af ugelønnen i værtshuset. Så drak han sig fuld og bagefter gik han hjem og bankede kone og børn.

Men en dag blev mødte han baptisterne i byen og han besluttede at ændre sit liv og blive

baptist. Det skete i marts måned 1853, det var vinter, og der var is på åen. Men Johan ville døbes, så man skar hul i isen, og så blev han og Anne Marie døbt og blev baptister. Det skete den 26. marts 1853. Nu holdt Johan op med at komme på værtshuset og han drak ikke mere. En dag mødte han værtshusholdere: "*Det er længe siden jeg har set dig i værtshuset. Hvor bliver du af?*". "*Jeg er blevet baptist og jeg drikker ikke mere.*" svarede Johan. "*Når så du er blev baptist - så kan du godt flytte*", sagde værtshusholderen. Så måtte familien flytte.

Anne Marie døde 9.april 1863 af *lungesot*, måske lungetuberkulose, og hun blev begravet fra Vor Frue 16.april.

Så var Johan alene med sine 7 børn. Den ældste Johan Marius var 19 år, den yngste Laura kun 4. Hans Urban var 12.

Der gik nogle år; 1880 havde Johan flyttet til Jylland i Rårup sogn mellem Vejle og Juelsminde. I folketælling for det år står der, at han er kostefabrikant fra Odense og er 57 år. Hans kone hedder Klausine Eriksen fra Jordløse Fyn og 48 år. Hvor og hvornår de blev gift ved jeg ikke, men de havde en søn Peter Marius, som er født i Rårup sogn 13.september 1873 i Rårup, og de boede ved gården Fredensbjerg, Kleis Mark. Ifølge Gudrun og Lydia fik Johan Peter senere en lille fabrik i Gram Rode i et lille hus ved et vandløb med vandhjul, som drev fabrikken og der var både spinde maskine og væv. Her forarbejdede han landbefolkningens uld fra deres får.

Johan døde 27.oktober 1910 88 år gammel. Han blev begravet på Raarup Kirkegård af baptistpræsten Grarup fra Vejle Baptistkirke.

Hans Urban Johansen

Min mors morfar

Hans Urban Johansen blev født den 8. februar 1851 i Odense og blev døbt i Sct. Knuds Kirke den 13. juni 1851.

Urban voksede op i Odense og kom i lære som smed. Han gjorde sig bemærket for sit snilde og *flær* for mekanik. Når man modtog maskiner på smedeværket til reparation var det ofte Urban, som fandt ud af, hvordan man igen fik maskinen til at virke. I denne periode eksperimenterede han også med gasolinmotorer.

Ved en folketælling i 1870 i Odense er han kleinsmedesvend og boede hos sin mester Christen Andersen i Vestergade 88 i mellembygningen. I samme husstand var der 4 lærlinge.Om det også var her han havde stået i lærer må jeg finde ud af en gang. Hans Urban er eneste svend i husstanden.

Da han blev svend blev der taget et flot billede af ham, smart og selvsikker. Han tog nu på valse til Tyskland og måske Frankrig. Det var meget lærerigt for ham og han så ting, som ingen i Danmark havde set.

I 1872 fik arbejde hos fabrikant "*Mekanikus, Gas- og Vandmester Albert F. Hammel*" i Adelgade i København. Senere flyttede virksomheden til Sølvgade og endelig i 1884 til Nørrebrogade 38. Her fabrikerede man mange maskiner og var eksperter i gasmotorer.

I København mødte Hans Urban pigen Ida, som var tjenestepige i Borgergade. Hun var skøn og fra Odense, men hun havde boede i København i det meste af sit liv. Hans Urban var forelsket op over begge ører. Mester Hammel morede sig og tilbød assistance som forlover, når de to skulle smedes i *elskovs lænker*. Og sådan blev det.

13.juni 1875 blev Ida og Urban gift til orgelet toner i Garnisons kirke. Og med mester Hammel som en af de to forlovere. Ida var 23 år og Urban 24.

Unge og forelskede så de ud.

Mere om hvad der fulgte, lidt senere. Vi skal lige høre lidt mere om Idas aner.

Min oldemor Ida Sophie Petrine min mors mormor og hendes aner

Rasmus Petersen og Elisabeth Andersdatter Min mors mormors farfar og farmor

Idas farfar **Rasmus Petersen** levede en stor del af sit liv i Odense. Han var tømrer. Han blev født omkring 1782. I 1802 - 20 år gammel - blev han udlagt som far til en uægte barn, altså et barn født udenfor ægteskab.

Men den 2. november 1820 blev han i Vor Frue Kirke i Odense gift med "daglejer Peter Rasmussens enke **Elisabeth Andersdatter**". Daglejer Peter Rasmussen var død i november 1819 efter 8 års ægteskab med Elisabeth. De havde to børn sammen, Ane og Sofie.

Elisabeth blev Idas farmor.

Men inden Elisabeth igen stod brud, nu ved Rasmus' side, havde de to allerede den 5. maj 1820, omkring et ½ år før vielsen, fået sønnen Jens Peter. Senere fik de tre børn mere Giertrud i 1821, Anders i 1823 og Hans Christian i 1824.

Familien boede i Odense på forskellige adresser: Udenfor Sct. Jørgens Port (altså udenfor byporten mod øst), i Påskestræde, og i Kræmmergyden.

Men i 1832, den 18.juni døde Rasmus kun 50 år gammel. Han blev begravet fra Vor Frue Kirke 26.juni. Elisabeth blev igen enke og det var hun så i nogle år. 13.januar 1839 døde også hun.

Hans Knudsen og Maria Nielsdatter

Min mors mormors morfar og mormor

Idas morfar hed **Hans Knudsen**. Han var husmand og røgter på landet. Han blev født i Kølstrup ved Kerteminde omkring 1769 og blev gift med **Maria Nielsdatter** som var fra Odense i Vor Frue sogn, født omkring 1782. Maria var Idas mormor.

De boede i en lang del af deres liv ved godset Hejsbjerg, hvor Hans arbejdede. Hejsbjerg var oprindeligt to gårde Lille Hesbjerg og Store Hesbjerg, men i 1822 blev gårdene slået sammen til Hejsbjerg. Ud over daglejer og røgter var Hans også husmand. Familien havde altså deres eget lille sted, som de enten ejede eller lejede.

Deres datter **Ane Cathrine Hansdatter**, som senere blev gift med Jens Peter Petersen fra Odense, blev født 23. oktober 1816.

Hans døde som en gammel blind mand 80 år den 10. april 1849 og blev begravet den 18. april fra Ubberud kirke. Maria døde den 17. marts 1855 og blev begravet den 25. marts samme år også fra Ubberud kirke.

Jens Peter Petersen og Ane Cathrine Hansdatter

Min mor mormors forældre

Jens Peter Petersen Idas far blev, som nævnt født den 5. maj 1820 og han blev døbt den 21. oktober samme år i Vor Frue Kirke i Odense. Han fik navnet Jens Peter Rasmussen. Men da han konfirmeret den 5. oktober 1834 blev han kaldt Jens Peter Petersen. Hvorfor han skiftede navn vides ikke, men måske har det noget at gøre med at hans far Rasmus var død 2 år tidligere, og Petersen hed han resten af livet. Jens Peter blev uddannet som murer.

Ane Cathrine Idas mor, blev som nævnt født i Ubberud ved Hejsbjerg den 23. oktober 1816 og døbt i barndomshjemmet den 25. oktober. Måske var hun skrøbelig, så man ville skynde sig at døbe hende. Ane blev konfirmeret i 1830, men vi kender ikke datoen. Den er ikke nævnt i kirkebogen. Til gengæld står der at hun blev koppevaccineret 6. august 1818 af læge Wrangel. Så kom hun ud at tjene. Blandt andet hos en gårdmand Jørgen Jørgensen, som gav hende et godt skudsmål (en anbefaling), da hun skulle begynde nyt arbejde på herregården Christiansdal ved Dalum lidt nord for Odense. Her var hun kokkepige. Der var en mængde ansatte på herregården. Ved folketællingen 1834 er nævnt 47 beboere på Herregården medregnet herskabet, som bestod af Kammerherre Peter Ulrik Frederik Bonzen og andre fine folk blandt andet en kammerjunker (kammerherrens søn), en greve og major af cavalleriet, en lærerinde, to kammerjomfruer, 4 stuepiger, en bryggerpige, en husholderske, en husholdningslærer, en hønsekone, en bryggerpige, foruden kuske, staldkarle, gartnere, tjenere, og mange flere. Og så var der kokkepigen - vores Ane Cathrine.

Ane Cathrine kom senere i tjeneste i Odense inden hun den 7. november 1839 vendte hun hjem til Ubberud. Nok fordi hun ventede sig. Den 14. januar 1840 fødte hun en lille pige, som fik navnet Hansine. Hvem hendes far var ved vi ikke rigtigt. Allerede i april samme år må Ane Cathrine tage tilbage til Odense i en ny tjeneste. Så var det hun mødte Jens Peter.

Jens Peter og Ane Cathrine blev gift den 2. november - Alle Helgens dag - 1842 i Vor Frue Kirke i Odense. Kirkebogen fortæller, at murersvend Jens Peter Petersen 22 år blev gift med pigen Anne Cathrine Hansen. Deres adresse var her i sognet.

I december samme år - 1842 - fik de en lille dreng, men han døde kort efter fødslen.

Både ved den lejlighed og da næste barn datteren Ludovica blev døbt i 1844, fortalte kirkebogen, at Jens var murersvend, og at familien boede udenfor Nørreport.

3 år senere i 1845 var der folketælling. Her står der at Jens var hørspinder, og boede i Asylgade i Odense.

Af samme folketælling fremgår det, at de har to børn, to døtre, Hansine på 6 år, Anne Cathrines datter fra Ubberud, og deres fælles datter Ludovica født i Odense 1844.

Ludovica hed egentlig: Adelheide Elvira Ludovica Fransiska og blev født 14. juni 1844 og døbt i Sankt Hans Kirke i Odense 15. september 1844. Ludovica eller *Vicca*, kom til at spille en vigtig rolle i min mormors liv, men det vender vi tilbage til senere.

Da Ida blev født 11. februar 1852 boede familie på Nørreboe i Odense. Far Jens var *spinder ved Klædefabriquer Brandts Fabrik* - også kendt som Brandts Klædefabrik.

Så er der et stort hul i vores fortælling om familie Petersen. Men vi ved de flyttede til København omkring 1856, da Ida var 4 år. Mange år senere står der i en folketælling i København (1885), at Ida kom til København som 4 årig (altså 1856), fra Slagelse.

I 1866 da Ida blev konfirmeret i Sankt Pauls Kirke boede familien i Borbergade 120.

Og så ved vi, som tidligere nævnt at Ida var tyende tjeneste i 1869 og 1870 i Borbergade 48 1. sal.

Jens Peter og Anne Cathrine døde begge på Almindelig Hospital i København og så kaldet De gamles By på Nørrebro. Jens Peter døde 23. juni 1896 76 år gammel. Han blev begravet fra *Christuskapellet* - nu Kristuskirken - baptistkirken i Baggesensgade 7, Nørrebro den 29. juni af Marius Larsen kirkens præst. Ane Cathrine døde 24. november 1895 og blev begravet af Marius Larsen fra *Christuskapellet* den 29. november.

Men nu vender vi tilbage til Ida.

Ida Sophie Petrine

Min mors mormor

Pigen fra Fyn **Ida Sophie Petrine Petersen**, som Hans Urban sværmede for blev født den 11.februar 1852 i Odense i Sct. Hans sogn og døbt 4.juli samme år i Sct. Hans Kirke, Odense. Som nævnt kom Ida 4 år gammel til København via Slagelse. Hvordan vidste Urban, at hun var fra Fyn? Han må have spurgt hende, for hun talte sikkert københavnsk.

Den 25.maj 1866 blev hun konfirmeret i Sankt Pauls kirke. I 1869-1870 boede hun i Borgergade 48 som tjenestepige på 1.sal hos snedkermester Henrik Sofus Hansen fra Slagelse, hans kone Charlotte Frederikke, og to små piger Dagmar på 3 og Hilda som var under 1 år.

I 1875 blev hun gift med Hans Urban Johansen.

Hans Urban og Ida Sophie Petrine

Min mors morfar og mormor

Hans Urban og Ida Sophie Petrine blev gift den 13. juni 1875 i Garnisons Kirke i København og Hans Urbans arbejdsgiver fabrikant A.F.Hammel var en af forloverne.

I begyndelse boede familien i Fredericia-gade. Her blev deres første barn, Ida Mathilde Christine Nathalie født den 19. august 1875, men hun døde kort tid efter.

I 1877 blev Ane Mathilde Christine Nathalie født og døbt i Garnisons kirke den 2. april.

Omkring 1879 flyttede de til Sølvgade og her blev først Laura født i 1879, senere i 1880 blev Johannes født og i 1882 kom Otto til.

I 1884 flyttede Hammel sin fabrik til Nørrebrogade 38. Hammel opførte et baghus til værkstedet, og på 2.sal flyttede Hans Urban og Ida Sophie og deres 4 børn, Anna, Laura, Johannes og Otto ind i en 2 værelses lejlighed.

Samme år, som de flyttede til Nørrebrogade (1884) blev næste barn Peter født. I 1886 blev Martha Eurike Christine 1886 født, men hun døde kort efter fødslen. En ulykke kommer sjældent alene, drengen Otto døde 4 år gammel samme år 1886.

Men så kom i 1887 Martha Eurike Marie i 1887. Bemærk at hun fik næsten de samme navn som pigen der døde kort efter fødslen i 1886.

Den 2. januar 1890 blev min mormor Ingeborg født. I 1892 blev Julie født og til

allersidst kom Villy i 1896.

Hans Urban og Ida Sophie fik i alt de 11 børn, men de 3 døde som små, Ida i 1875, Otto og Martha Eurike Christine i 1886.

De 8 andre blev voksne og fik en hel del børn.

Både Hans Urban og Ida blev baptister 19.juni 1881 døbt i Kristuskapellet, Baggensgade 7 Nørrebro. Hans Urban blev valgt ind i menighedsrådet og var kasserer fra menigheden fra 1.oktober 1892 til 16.februar 1914. Her gik han under navnet *broder U.Johansen*. Min mormor har fortalt, at hendes far og hans storebroder Johan fulgte ad til kirke. Johan og hans kone Ludevica var også baptister. Urban og Johan havde begge langt skæg og bar selvfølgelig hat, Johan måske kalot, Urban med bowler. De kunne godt ligne to gamle jøder. To vejrbidte seje gutter.

Som tidligere nævnt var Urban en travl mand. Hvis han ikke var på værkstedet, kunne man finde ham i Kristuskirken, i Baggensgade 7. Men ind imellem var han tilstede i hjemmet. Min mormor har fortalt, at han inden søndagsskolen søndag eftermiddag forberedte sine børn på dagens tekst. Han læste dagens tekst for dem og han lærte dem nogle sange. Til påske gik han tur med børnene til Langelinie. Så kunne han samtidig tilse Gefionspringvandet, som han var ansvarlig for. Det skulle meget gerne springe. Om sommeren gik turen til Frederiksberg Have med hele familien.

Min moster Clara har fortalt, at da min anden moster Tove blev født 1920 kom Urban forbi Ryesgade for at ønske familien tillykke. Han tog barnet til sig og sagde: "Gud velsigne dig min pige".

Hammelvognen og maskinfabrikken

Omkring 1887 eller 1888 byggede Urban et køretøj for sin mester fabrikant Hammel. Hvordan ideen opstod ved man ikke med sikkerhed.

I 1885 gjorde to herrer i Tyskland Daimler og Benz' forsøg med selvkørende vogne.

Da Fabrikant Hammel og hans værkfører Urban læste om det fik de en idé. "*Kan du lave sådan en til mig*" sagde Hammel. "*Ja det kan jeg da godt*", sagde Urban. Og så gik han i gang.

Sådan tror jeg det skete. Men der går også historier i vores familien om at Urban så biler i Tyskland, da han var på "*valsen*", men det var allerede omkring 1870, længe før Daimler og Benz.

Hammelvognen havde 4 hjul, kørte med en hastighed af 7 kilometer i timen og kørte på benzin. Urban hentede sin mester i Hammelvognen og kørte ham fra hans sommerbolig i Skovshoved til fabrikken på Nørrebrogade 38.

I 1901 overtog Urban Hammels fabrik. Hammel døde i 1903 og i 1908 flyttede fabrikken til Frederik den 7.s gade og familien flyttede med. Men Hammelvognen eller *Ofelia*, som den også kaldtes, blev stående i mange år på adressen Nørrebrogade 38. Først i 1926 fik offentligheden viden om Hammelvognens eksistens, da Urban blev interviewet til dagbladet Politiken. Her fortalte han om vognen, som han ellers ikke havde skænket mange tanker i en del år. Blandt andet fortalte han, at han på sin vej med vognen mødte Kong Christian den 9. til hest. For ikke at gøre hesten forskrækket drejede han ud

til siden af vejen, men desværre for langt ud, så vognen havnede i grøften. Hvordan den kom op igen, melder historien ikke noget om. Men hjem kom den. Den var dog så medtaget, at han måtte skifte forgaflerne ud. Der blev taget et billede af Urban på vognen, men det er før forgaflerne blev skiftet. Derfor ser vognen lidt anderledes ud i dag, hvor man kan se den på Teknisk Museum i Helsingør. Min mor har fortalt, at når familien samledes i hjemmet på Frederiks den 7.s gade, fik børnene lov at lege på Hammelvognen.

I 1954 deltog Hammelvognen i et veteranbil løb i England fra London til Brighton. Den kom i mål længe efter de øvrige biler til stor jubel for tilskuerne. For at blive klar til løbet måtte et større renoveringsarbejde i gang på et værksted på Frederiksberg. Som sagt står Hammelvognen nu på Teknisk Museum i Helsingør. I 2006 holdt vi en familiedag på Teknisk Museum hvor direktøren fortalte om bilen og viste os hvordan den blev startet, og det lykkedes for ham at starte den. Vi fik også taget en del billeder at os på bukken.

Urban gjorde mange andre snilde opfindelser.

Drejebænke, blandet andet en der kunne dreje kugler. Han skal også have lavet stilladser med særlig sikkerhedsanordning, så de var sikre at færdes på for arbejderne.

Han konstruerede vinduesrammer til Amerika-båden Frederik den Ottende, feltkøkkener til hæren og de kendte blikdåser med lågløfter til Vibe-Hastrups skocremer.

Det fortælles om Urban, at Ellehammer Kontaktede ham, om han ville være med i eksperimenterne med flyvermaskiner. Men Urban takkede nej. Han foretrak at blive ved jorden og overlade luften til fuglene og Vorherre.

På billederne af familien ser Ida en del mere alvorlig ud end de øvrige. Håret sad stramt og hun virker ret så stram. Det var hun efter sigende også. Men at få taget et fotografi var i sin tid en alvorlig sag. Man skulle sidde stille og det var almindeligt at se alvorlig ud. Dog har vi et enkelt billede, hvor både hun folder sig ud. Dejlig befriende billede hvor både hun og Urban more sig.

Hun var helt sikkert den der holdt skik på hjemmet. Det var hendes domæne. Dog fortalte min mormor om at når de var på skovtur til Frederiksberg have, var det Ida der lavede kaffe på en transportabel kaffemaskine, sikkert en Urban opfindelse, og måske Danmarks første af slagsen.

Urban var i fuld vigør til det sidste. Urban døde den 25. maj 1931 i sit hjem i Fr.7s gade København N - Nørrebro, 80 år gammel og begravet på Assistens Kirkegård 30.maj.

Ida døde samme år som sin mand Urban, 4 måneder efter, den 25. september 1931 i hendes søn Villys hjem på Fordresgårdsvej København N.V. - Grøndalsvænge - og hun blev begravet på Assistent Kirkegård den 27. september.

Min mormor Olga Johanne Ingeborg

Min mormor blev kaldt Ingeborg. Godt nok var hendes fulde navn var Olga Johanne Ingeborg Johansen. Men til dagligt hed hun blot Ingeborg. Min morfar kaldte hende *Borg*.

Ingeborg blev født på 2.sal i baghuset Nørrebrogade 38 i København den 2. januar 1890.

Der var ikke meget plads i den 2 værelses lejlighed. De havde kun seks stole, så når børnene kunne nå bordkanten måtte de stå op og spise. Der var ikke stole nok til alle. De havde også et par loftkamre, hvor de store børn sov, Ingeborg og hendes lillesøster Julie i de ene og deres brødre Johannes og Peter i det andet.

En sommeraften hvor de var kommet alt for tidligt i seng fandt pigerne på at smide smedekul ned i gården. Når folk gik forbi undrede de sig over, hvordan det kunne regne med kul. Og deres mor kunne ikke forstå, hvordan sengetøjet var blevet så sort.

En nat fandt Julie og Ingeborg på at knipse på væggen ind til Johannes og Peter, som sprang ud af deres senge og kastede sig ud i en jagt efter en formodet indbrudstyv. På den tid huserede "*det borende X*" en berygtet indbrudstyv i byen. De to drenge tænkte at det nok var ham der var på spil. De fangede ham ikke, og lidt efter knipsede pigerne igen på væggen og drengene gik igen i aktion efter tyven, som de aldrig fandt.

Nørrebrogade 38 ligger mellem Elmegade og Fælledvej. Dengang var Nørrebrogade stenbelagt, der var to rækker fliser som fortov. Ikke langt fra hjemmet lå Fælleden. Det var ved Tagensvej, hvor nu Rigshospitalet ligger. Fælleden var indhegnet, og der gik køer og heste. Der var to søer, som de kaldte Holger Danske Briller. Her legede børnene røver og soldater. De havde kæppe med, og de legede, at der lå fjender nede i grøfterne.

Ingeborg så mange ting på sin vej igennem byen. Blandt andet så hun, hvordan man skar isen fri på søerne og opbevarede dem efterfølgende i frysehuse.

Når det blev snevejr så hun fattiglemmerne fra Ladegården blive sat til at feje sne.

Ind imellem var det ildebrand. Så kom hestesprøjten med fire heste for vognen. Hjulene slog gnister ved mødet med stenbroen. Men når det var rigtig galt så kom dampsprøjten og alle ungerne fulgte med bagefter. Ved Nørrebros runddel lå der en stor tømmerplads og den brændte engang. Ingeborg så at stablerne af brænde faldt sammen.

Ingeborg så også sporvogne ved Frederiksberg runddel, hvor der var en drejeskive. Sporvognen kørte ikke længere end dertil hvorefter den drejede og vente tilbage.

Far Urban var en travl mand, men ind imellem blev der tid til udflugter. Til påske fik de gerne nye sømandshuer med voksdug ovenpå. Et år fik Ingeborg overtalt sin far til de fik røde huer. De fik ellers altid blå huer, men det år blev de røde. De var meget stolte af

deres røde huer det år. Så gik far Urban tur med børnene til Langelinie for at tjekke Gefionspringvandet, som han havde opsyn med. På tilbagevejen købte far Urban nogle store kaffebrød i et ismejeri. Brødene kaldte dem slagsværd .

Til pinse var de gerne på familieskov tur til Frederiksberg Have. Det var ofte sammen med andre familier fra Baptistmenigheden, blandt andet familierne Baggesen og Troelsen. Der blev pakket madkurv, og så spadserede de af sted med kurven imellem sig. Det var en stor kurv med to lemme på, der kunne lukke sammen. Når de kom til Falkoner Alleen, passerede de et jernstøberiet med de to store løver udenfor; så vidste de at de havde gået halvvejen til deres bestemmelsessted. De gik igennem Frederiksberg have og ud til Roskildevej til Borups Have eller til en af de andre haver i Pile Alle med lysthuse. Her spiste de og mor Ida bryggede kaffe på en maskine, måske en Urban opfindelse. Her var det også muligt at lege, gyngede og gå på *ligevægtsbom*. På hjemturen gik de atter igennem Frederiksberg Have. Nu legede de to mand frem for en enke "*og sådan noget andet pjat*", som Ingeborg mange år efter udtrykte det. Nogle gange trak det ud og det blev mørkt, mens de var i de små haver. Så blev der belyst med petroleumslampe og så hyggede man sig, men det var mørkt, når de gik hjem, for gadelygterne blev slukket af lygtetænderne klokken ti, og så det var om at komme hjem inden.

Der var også søndagsskoleskovturne, som gik til Grøndalshuset ved Charlottenlund. De kørte med tog, som afgik fra jernbanestationen ved Åboulevarden. Ingeborg og hendes søskende gik i søndagsskole i Kristuskirken. Om søndagen efter middagsmad og opvask samledes familien i stuen, og far Urban læste dagens tekst igennem inden de skulle i søndagsskole, som foregik lige før aftengudstjenesten. Urban lærte dem også nogle små sange. På den måde var det godt forberedte til søndagsskolen.

Når det gik hedt til derhjemme hos mor Ida, søgte Ingeborg hen til sin onkel Johan og tante Vica i Læssøegade. Onkel var hendes farbror og hans kone hed rigtigt Ludovica og var Ingeborgs moster. Her havde Ingeborg sit ene fristed. Onkel blev også kaldt bedsteonkel. Han var synlig i gadebilledet, når han med sin jødekalot gik til gudstjeneste i Kristuskirken sammen med far Urban.

Ingeborg havde også et andet fristed. Det var hos pastor Helgostad i Kristuskirken. Ingeborg gik i byen for præstens kone. Hun var norsk og Ingeborg havde lidt svært ved at forstå hende. En dag blev hun sendt i byen efter brød til kaffebord for 1 krone. Hun kom hjem med almindeligt kaffebrød, gammel brød, pyntet og ikke særlig fint. Det var ikke lige fruene havde forestillet sig. Ingeborg faldt ligesom til ro her hos præstens; som hun selv udtrykte det "*der var en særlig ro når præsten sad og arbejdede – en særlig ånd.*"

For Ingeborg begyndte dagen tidligt om morgenen. Kvant over fem (kl. 05.15) blev hun sendt hen til bageren for at købe brød, "*for 10 øre brød fra dagen før*". Når hun og hendes søskende havde fødselsdag, fik de dog en halv sukkerkringle.

Fra syv til tolv, havde hun *en plads*, et arbejde hun skulle passe. Hun var sjældent hjemme før klokken var hen ad halv ét. Så sagde de andre i familie, "*når, nu flyver Ingeborg med en kartoffel i munden*". Det var den middagsmad hun fik, før hun skulle i skole.

Skolen lå på Nørre Alle og her var hun fra midt på dagen til klokken seks aften.

Efter skole havde Ingeborg job hos en dame, der boede på fjerde sal i ejendommen. Damen pudrede sølvtøj og pressede handsker og disse ting skulle tilbage til kunderne. Det var Ingeborgs job. Når hun så kom hjem, efter at have været byen rundt med sølvtøj og handsker, stod hende aftensmad klar. Det var en "*rundtenom*" fedtemad og en "*rundtenom*" sukkermad og en kop vand. Og så var det "*færdig med dig og op i seng*".

Da hun blev fjorten år var barndomstiden forbi. Hun gik ud af skolen og kom i huset. Først hos en familie i Store Kongensgade; senere hos en familie på Jakob Danefærsvej.

I søndagsskolen kom hun i Bibelklassen - den ældste klasse i søndagsskole. Den 19. februar 1905 blev Ingeborg døbt i Kristuskirken af pastor Helgostad. Hun gik til møde i ungdomsforeningen sammen med de andre på hendes alder. De hyggede sig, sang en masse, og om sommeren drog de ud til Hostrups Have på Frederiksberg.

Ingeborg kom også med i kirkens sangkor, som øvede en gang om ugen og skulle synge, når der var store møder i kirken. De skulle møde op i hvide bluser.

Om onsdagen gik med til bønne-møde, men i begyndelsen mest for at komme sammen med de andre unge.

Ingeborg fik aldrig nogen uddannelse, hvilket ikke var ualmindeligt hos arbejderbørn.

Min morfar og mormor

Viggo Kristian og Olga Johanne Ingeborg

Viggo og Ingeborg og deres familie

Få uger før Ingeborg fyldte 19 år blev hun gift med Viggo, som var lidt ældre, 21 år. De blev gift på Københavns Rådhus den 11. december 1908, samme dag som hendes storesøster Martha blev gift.

Ingeborg og Viggo fik lejlighed i Helgesensgade 14, 4.sal til højre. Senere flyttede familien til Rymsgade 47, samme ejendom som Viggos forældre.

Allerede i marts 1909 få måneder efter brylluppet blev deres første barn Clara født. Så skulle der også sørges for babytøj og barnevogn. Clara var født lidt for tidligt og var et lille skvat, sagde Ingeborg. Hun kunne hverken tåle det ene eller det andet. Men hun fik Nesle børnemælk og det kostede en 3-4 kroner for en dåse.

Ingeborg havde ansvaret for den lille families hjem herunder økonomien. Viggo tjente pengene, Ingeborg skulle have det til at løbe rundt økonomisk. Da de skulle giftes fik Viggo et tilbud af sin mester: "Vil du have 2 kroner mere om ugen eller vil du have en bryllupsgave?" - ja så ville han da hellere have de 2 kroner mere om ugen og det varede kun i 14 dage, så var der ikke mere arbejde og så var de "til rotterne". Men netop rotterne gav dem mad på bordet; de fangede rotterne og fik 10 øre, på politistationen for hver rotte de fangede. Rotten skulle bringes derved hel, og når de havde fanget 10 rotter var der en hel krone; så fik de mad den dag. De fik kartofler, lidt kaffe, fløde - pris 3 øre - og havregryn, som heller ikke kostede så meget. Mælken kostede 11 øre potten dengang. Det blev til pandekager af vand og mel.

Viggos forældre var flinke til at hjælpe selvom de heller ikke havde for meget. Viggos arbejde som glarmestersvend var sæsonbestemt. Fra april frem til sommer var der arbejde, og igen hen på efteråret frem til jul også lidt. Når han var arbejdsløs fik han understøttelse. Det var 7 kroner om ugen, en tredjedel af en normal ugeløn.

En lørdag aften havde Ingeborg ingen mad i huset. Så tog hun sin vielsesring og sætte den i pant hos "Onkel" på lånekontoet. Så var der penge til det, hun manglede i huset blandt andet mel. Da hun kom ind hos Melhandleren opdagede han, at hun græd og spurgte: "Hvad er der i vejen, der er vel ikke noget i vejen med barnet". Så måtte Ingeborg fortælle. Melhandlere sagde: "Det må De aldrig gøre mere. De skal bare komme herover, hvis de mangler noget. Vi finder ud af det med pengene senere".

Da Viggo kom hjem hentede han ringen igen.

Ingeborg havde fået meget pænt udstyr, som hendes søster Laura og hendes mand Jørgen havde hjulpet hende med. Blandt andet fire dynebetræk. To af disse blev pantsat. Men da de blev ikke fornyet ja så blev de solgt. Så måtte familien nøjes med to dynebetræk i lange tider.

På et tidspunkt fik Ingeborg arbejde med at vaske trapper i en fin ejendom i Malmøgade. Clara blev imens passet hos "bedste" Viggos forældre.

Senere begyndte Ingeborg også at arbejde hos sin onkel Johan på fabrikken "Storken" på Frederikssundsvej. Hun tog sporvognen, linje 5, til Brønshøj torv og gik resten af vejen. På fabrikken vævede man klude.

Der var en "storkerede" på skorstenen, men den var kunstig storkerede.

En dag blev Clara sendt i byen med et brev der skulle i brevkassen. Hun kunne ikke nå op til brevsprækken, så hun fik nogen til at løfte sig der op. Brevet indeholdt en ansøgning om arbejde som glarmestersvend hos Allan Christensen & Co på Christianshavn. Viggo fik jobbet, som han beholdt til blev pensioneret 50 år efter. Fra

1912 til 1962.

I 1911 fik Clara en lillebror Arvid, og i 1913 endnu en Helmuth. I 1918 hærgede en frygtelig sygdom landet, den spanske syge i 1918. Helmuth fik sygdommen og døde.

I 1916 fik familien endnu en pige, Grethe, min mor og i 1920 en pige mere Tove.

En dag i 1918 blev Viggo overtalt af en kollega til at melde sig ind i haveforeningen i Grøndals Vænge og få en kolonihave med et lille hus på grunden. Dengang arbejdede man også lørdag, så turene til kolonihaven forgik om søndagen. Ingeborg syntes det var besværligt. Børnene skulle først i søndags-skole og der skulle koges kartofler og laves et eller andet de kunne varme i kolonihaven. Men af sted gik det med barnevogn, mad og hvad de ellers skulle bruge der ude. Børnene elskede at komme derud; til fuglefløjt og en masse frisk luft til lungerne.

I begyndelsen af 20-erne byggede de deres eget hus i Brønshøj ikke langt fra Grøndalsvænge. Stedet var Bellisvej 10. De skilte sig af med kolonihaven, men inde det skete gravede de træerne op fra kolonihaven og flyttede dem over i haven på Bellisvej. Det var midt om vinteren, og det var ikke så let endda.

De flyttede fra Ryesgade til Bellisvej i 1924. I det nye hus var plads til dem alle sammen. Min mor har fortalt, at de løb rundt i huset og jublede over den meget plads de var. Her på Bellisvej boede Ingeborg og Viggo lige til Viggo døde i slutningen af 60-erne. I 1926 fik familien endnu en dreng Jørgen.

Ingeborg og Viggo sang i mange år i koret i Kristuskirken. Ingeborg sopran, Viggo bas. Thora og Clara sang også i koret, men de var begge alter. Når jeg var med mine forældre og søstre i Kristuskirken til julefest mødte vi mormor og morfar, og de så ud til mere sig rigtigt meget. De var meget stolte af mig, da jeg ved en sådan lejlighed skulle synge sammen med børnekoeret fra Mørkhøj.

Viggo var jævnligt til gudstjeneste søndag formiddag i Kristuskirken. Han havde sin faste plads i kirken. Her satte han sig og sagde til sig selv: "når lille Vorherre, hvad vil du så fortælle mig i dag?"

Viggo arbejdede som butiksmontør, var specialist i opsætning af butiksruder, glasdiske og døre, montre og vitriner blandt andet på Strøget i København, fra Kongens Nytorv og helt ud til Vesterbro Passage. Han monterede den "usynlige rude" i en forretning på Strøget.

Ruden buede så det så ud som om den var usynlig. Viggo blev flittigt sendt på opgaver i udlandet. Han fik et specialkursus i Frankfurt am Main, hvor han lærte at lime ruder sammen. Jobbet som glarmester førte han til Rom, New York, og Athen. Berlingske Tidende kaldte ham "Verdensglarmesteren". Det var i avisen med flot billede 26.dec. 1962, side 22.

Men ud over Viggos rejser til New York, Rom og Athen blev det kun til en enkel udlandsrejse sammen med Ingeborg. De tog på busrejste til Rhinen. De skulle ned og Lohrelaikippen.

Men de rejste en del i Danmark. Blandt andet besøgte de ind imellem Viggos familie på Fyn. I første omgang blev det Viggos fætter Mads og hans familie, og senere han søn Niels Henrik. De var inviteret med, når der var store fester på familiegården Eskemosegård i Åstrup, mellem Fåborg og Svendborg. De kørte derover i bil sammen med Hans Peters datter Magda, som var gift med Povl. Magda og Povl tog også Viggo og Ingeborg med på en tur til Himmelbjerget. Magda og Povl boede først på en gård i Farum. Senere flyttede de til Annisse.

Viggo og Ingeborg fejrede guldbryllup i 1958. Det var en stor fest. Der var rigtig mange med til festen. Selvfølgelig deres børn, svigerbørn og børnebørn, men også Ingeborgs niece Gudrun og hendes søn Otto, samt Ingeborgs søster Julie og hendes mand Wilhelm og Magda og Povl fra Annisse.

Hver lørdag formiddag blev Viggo sendt i byen af Ingeborg. Han købte selvfølge alt det der stod på sedlen fra Ingeborg, og som de skulle bruge i husholdningen. Og så købte han altid to poser flæskesvære. Den ene pose tømte han på vejen hjem, indholdet af den anden blev spist til frokost.

Viggo tyggede skrå, som blev opbevaret i en lille sølvboks. Jeg syntes de lignede lakrids og min morfar sagde, at jeg da gerne måtte få en fra boksen. Men "lakridsen" blev hurtigt spyttede ud igen.

Viggo holdt også af en god cigar og ligesom skråerne havde han en pæn samling liggende i en anden sølvboks. Min mormor røg cirutter, og deres stue var stærkt tilrøget. Til at tage noget af røgen havde de en ozonlampe. Det var "Uglepetter" en lille ugle i porcelæn og glas øjne. "Uglepetter" stod på toppen af skænken i stuen. Den havde hul i ryggen til en lille beholder med ozon væske og en væge, som blev antændt. Ozonlampen lugtede også, men neutraliserede lugten af cigar- og cirutrøg til en vis grad.

Jeg besøgte ind imellem min mormor og morfar om eftermiddagen efter skoletid. Jeg synes det var hyggeligt at sidde i den fine stue og kikke i deres billedbibel eller studere deres Verdenshistorien i mange bind. Jeg arvede disse bind, men måtte opgive at have dem indendørs i vores hjem. Hver en side var tilrøget. "Uglepetter" har jeg også arvet, men vi har sat en elektrisk pære i hullet i stedet for ozonbeholderen.

Som nævnt tidligere arbejdede Viggo hos Allan Christensen & Co til 1962. Da var Viggo 75 år. Berlingske Tidende bragte et interview med ham den 2. juledag 1962. Her fortalte han om sit arbejde gennem 50 år. Han blev kaldt "Verdens-glarmester". Han var fortsat frisk, rask og rørigt, men det var ikke lykken for ham at gå hjemme. Jo om sommeren gik det meget godt. Så var han i haven. Han elskede sine æbletræer – hans stolthed. Haven var meget velholdt. Men vinteren var tortur for ham.

Viggo døde i 1967 den 23. marts 1967. Han blev begravet fra Kristuskirken den 29. marts til Brønshøj Kirkegård, hvor han blev begravet. Jeg var med til begravelsen, og var med til at bære kisten. Lige bag ved kisten gik min mormor sammen med min mor og mine mostre, Clara og Tove. Tænk jer de talte sammen om min morfar Viggo store glæde ved mad, især hønsesalat. Det lettede på sorgen.

Efter begravelsen mødtes familie og venner på Bellisvej. Det var første gang i mit liv, at jeg var med til "mindestund" efter en begravelse.

Det var på ingen måde kedeligt. Faktisk ret så muntert. Helt i min morfar Viggo ånd.

Efter min morfar Viggos død flyttede min mormor Ingeborg til Linde Alle i Vanløse i en 2 værelses lejlighed. Hun var med til Lisbeth og mit bryllup og var en meget livlig dame. Hun deltog altid i vores fødselsdage og var med min mor på Bornholm det år min far døde. Og så blev hun oldemor indtil flere gange. Jakob og Julie, vores børn kaldte hende Oldemor i Vanløse. Hendes sidste jul holdt hun i vores hjem. Hun fik mandelgaven. Det havde hun aldrig fået tidligere, sagde hun.

Ingeborg døde på Bispebjerg hospital den 28. juni 1977, 87 år gammel. Hun blev begravet fra Kristuskirken til Brønshøj Kirkegård den 5. juli 1977. Efter begravelsen mødtes familie og venner på Bellahøj Kro. Johannes Nørregaard, som tidligere havde været hendes præst, holdt en mindetale, hvor han blandt andet fortalte om Ingeborgs far Urban, som han havde kendt fra sin første tid i Kristuskirken.

Viggo og Ingeborg oplevede at have 4 regenter Christian den 9., Frederik den 8., Christian den 10., Frederik den 9. Ingeborg fik én regent mere end Viggo, nemlig Margrethe den 2. fra 1972.

Danmark blev i deres tid styret af en masse statsministre, I.C. Christensen, Zahle, Scavenius, Stauning, Krag, Baunsgaard og Jørgensen.

Da de gik i skole var Sønderjylland stadigvæk en del af Tyskland. De oplevede at Sønderjylland kom tilbage til Danmark igen.

I 1915 fik Ingeborg stemmeret sammen de øvrige kvinder i landet.

De levede under to verdenskrige og under besættelsen af Danmark.

De fik 10 børnebørn: Aage, Inge, Svend, Anni, Hanna, Jette, Birgit, Torben, Kirsten og Maybritt.

Og en række oldebørn.

De lukkede deres trætte øjne efter et langt lykkeligt liv.